

DE YPENSPINTKEVER

(*Eccoptogaster Scolytus*) te Dordrecht,

MEDEGEDEELD DOOR Dr. H. J. MENALDA VAN SCHOUWENBURG.

In het voorjaar van 1869 ontving ik een stuk bast van een Ypenboom, die verdacht werd gehouden door den spintkever te zijn aangestast, met verzoek daaromtrent een nader onderzoek in te stellen. De kenmerkende ronde gaatjes, die door het vrouwelijk insect door de schors tot op het hout geboord worden, ten einde in gangen van ongeveer 3 duim lengte, loodrecht naar boven en naar beneden van de gemaakte opening, hare eieren (20—50) te leggen, waren in grooten getale aanwezig; van de dieren zelf was echter in het stuk bast natuurlijk niets te vinden. Ten einde mij nader te overtuigen, zocht ik den zieken boom op en vond dezen op de Vest, aan het eind van Steegoversloot. Op verschillende plaatsen had de dikke stam zijn bast reeds geheel verloren en elders kon deze er zonder veel moeite worden afgenomen; het spint was zacht en ging hier en daar reeds in bederf over; dezelfde gaatjes, die in de schors aanwezig waren, vond ik daarin terug. Toen ik met mijn mes in de nabijheid dier openingen een weinig van het zachte hout had weggenomen, kwamen de dikke, vleezige, geelachtige larven van den Ypenspintkever te voorschijn, waarvan er in weinig tijds een groot aantal konden verzameld worden. Bovendien had ik het geluk twee lijken te vinden van het volkomen insect, die in alle opzichten overeenkwamen met de beschrijving van het torretje, dat o. a. in 1858 in ons vaderland een belangrijke schade aan de Ypenboomen in den omtrek van Culemborg heeft aangericht. (Zie daaromtrent de opstellen van Dr. J. WTEWAAL in N°. 43 en 44 van de *Landbouwcourant* voor 1858.)

De door mij gevonden torretjes hadden eene lengte van ongeveer 3 m.m.; de kop en het borststuk bezaten een zwarte, de dekschilden een roodachtig-bruine kleur; het achterlijf was, zooals de naam van *Eccoptogaster* uitdrukt, aan de buikzijde als weggesneden. De larven waren iets grooter, dik, vleezig, gekromd en hadden een kaasachtige kleur, terwijl zij naar achteren smaller werden.

Na het gevondene bestond er geen twijfel meer of de bedoelde boom was door den Ypenspintkever aangetast. Voor Dordrecht was dit feit dubbel treurig, omdat het aantal Ypenboomen, zoowel in de stad als in den omtrek, zeer groot is en er bijna geene andere boomen gevonden worden.

Het voortgezet onderzoek leerde mij, dat het verschijnsel echter nog geheel plaatselijk was. Wel is waar vond ik de boomen in de buurt van het zieke individu reeds meer of minder aangetast, maar, voor zoover ik kon nagaan, waren overal elders de Ypen nog geheel verschoond gebleven van het voor hen zoo noodlottig bezoek.

De stedelijke regeering besloot om die reden eene poging te wagen om het gevaar in zijn beginsel te stuiten en eenige boomen op te offeren, in de hoop daardoor de anderen te redden. Al de Ypen, die ook maar eenigszins waren aangetast werden geroid; de bast en de spint werden er afgehakt en met larven en al verbrand.

Reeds in het volgende voorjaar bleek het echter, dat het aangewende middel niet afdoende was geweest; op eenigen afstand van de voor gaande boomen (aan den Blijenhoek) waren weder twee Ypen aangetast, en wel zoodanig, dat zij spoedig aan de gevolgen zouden gestorven zijn, wanneer zij niet oogenblikkelijk waren omgehakt.

Of de laatstgenoemde boomen misschien niet reeds waren aangetast voordat die op de Vest werden opgeofferd, kan ik niet met voldoende zekerheid verklaren; het is *mogelijk* dat zij over het hoofd werden gezien; het aantal der Ypenboomen toch is te Dordrecht, zooals ik reeds opmerkte, zeer groot. Dit is zeker, dat op dezelfde plaats nog eenige individuen een enkel boorgat van den spintkever vertoonen; waarschijnlijk zullen deze dan ook spoedig hetzelfde lot ondergaan. Of men gegronde hoop mag koesteren op die wijze verdere verwoesting te voorkomen, meen ik echter te moeten betwijfelen; voor korten tijd toch vond ik op de Wolwevershaven, dat is op den vrij grooten afstand van den Blijenhoek, tusschen een rij Ypenboomen van 4 à 5 jaar, één boompje, dat weldra weder het slachtoffer van de spintkever zal worden.

Voor zoover mij bekend is, bestaat er geen middel, dat met goed gevolg is aangewend tegen het zeer gevreesde insekt. Mocht een zoodanig echter aan iemand bekend zijn, dan houd ik mij voor de mededeeling daarvan ten zeerste aanbevelen.

Dordrecht, 1870.